

Stenografični zapisnik

dvanajste seje

deželnega zbora kranjskega

v Ljubljani

dné 5. aprila 1892.

Nazoči: Prvosednik: deželni glavar Oton Detela. — Vladni zastopnik: c. kr. deželni predsednik baron Andrej Winkler. — Vsi članovi razun: ekscelexca knezoškof dr. Jakob Missia, dr. Adolf Schaffer. — Zapisnikar: deželni tajnik Josip Pfeifer.

Dnevni red:

1. Branje zapisnika XI. deželno-zborske seje dné 2. aprila 1892. l.
2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.
3. Priloga 57. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predlaga načrt zakona o zgradbi hudournika Pišence pri Kranjski Gori.
4. Priloga 58. Poročilo deželnega odbora o definitivnem imenovanji hišnega duhovnika Antona Koblarja v deželni prisilni delarnici.
5. Priloga 59. Poročilo deželnega odbora o 1891. leta dovršeni zgradbi dveh hiš za stanovanja paznikov prisilne delarnice, o arondiranji, planiranji, nasadih in ograji k zavodu pripadajočega sveta.
6. Priloga 60. Poročilo deželnega odbora gledé naprave nove okrajne ceste med Ribnico in Vinicami do tu mimo držee deželne ceste Ribnica-Bloke, potem gledé preložitve okrajne ceste med Sodražico in Hribom, in gledé opustitve obstoječe okrajne ceste med Zigmaričami in Retjami, z načrtom zakona.
7. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji Matija Kunca za podporo za njegovo krojaško-obrtno solo.
8. Ustno poročilo finančnega odseka o samostalnem predlogu gospoda deželnega poslanca viteza Franciška Langerja gledé pridelovanja amerikanskih trt v trtnicah na Grmu.
9. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji okrajno-cestnega odbora v Velikih Laščah za odpis dolga 5000 gld. deželnemu zakladu.
10. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji Marjete Ahčin, udove diurnista v Radolci, za podelitev miloščine.
11. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji dra. Pavla Preiniča, hišnega zdravnika v blaznici na Studenci, za zvišanje plače.
12. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji dramatičnega društva v Ljubljani za podporo.
13. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji Ivana Kozjeka, oficijala pri deželnem računovodstvu, za dovoljenje osobne doklade.

Stenographischer Bericht

der zwölften Sitzung

des krainischen Landtages

in Laibach

am 5. April 1892.

Anwesende: Vorsitzender: Landeshauptmann Otto Detela. — Vertreter der k. k. Regierung: Landespräsident Andreas Baron Winkler. — Sämmtliche Mitglieder, mit Ausnahme von: Se. Excellenz Fürstbischof Dr. Jakob Missia, Dr. Adolf Schaffer. — Schriftführer: Landessecretär Josef Pfeifer.

Tagesordnung:

1. Lesung des Protokolls der XI. Landtagsitzung vom 2. April 1892.
2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.
3. Beilage 57. Bericht des Landesausschusses, mit welchem der Entwurf eines Gesetzes, betreffend die Verbanung des Pišenca-Wildbaches bei Kronau, vorgelegt wird.
4. Beilage 58. Bericht des Landesausschusses inbetreff der definitiven Aufstellung des Hausgeistlichen Anton Koblar im Landes-Zwangsarbeitshaufe.
5. Beilage 59. Bericht des Landesausschusses über den im Jahre 1891 bewirkten Bau zweier Wohnhäuser für die Aufseher der Zwangsarbeitsanstalt, über die Arrondirung, Planirung, Cultivirung und Einfriedung des Anstaltsterrains.
6. Beilage 60. Bericht des Landesausschusses, betreffend die Herstellung einer neuen Bezirksstraße zwischen Reifnitz und Weinitz im Anschlusse an die dort vorüberführende Reifnitz-Oblater Landesstraße, dann bezüglich der Umlegung der Bezirksstraße zwischen Soderchitz und Hrib, und Auflaffung der bestehenden Bezirksstraße zwischen Schigmartitz und Netze, sammt Vorlage eines Gesegentwurfes.
7. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Mathias Kunc um Subvention für seine Schule für das Schneidergewerbe.
8. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den selbständigen Antrag des Herrn Landtagsabgeordneten Franz Ritter von Langer, betreffend die Cultur von amerikanschen Reben in den Pflanzstätten in Stauden.
9. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Bezirksstrafenausschusses in Großlaßitz um Abschreibung eines Landesdarlehens von 5000 fl.
10. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Diurnistenswitwe Margaretha Ahčin in Radmannsdorf um Bewilligung einer Gnadengabe.
11. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Dr. Paul Preinič, Hausarzt in der Irrenanstalt zu Studenz, um Gehaltserhöhung.
12. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des dramatischen Vereines in Laibach um Subvention.
13. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Johann Kozjek, Landesbuchhaltungs-officials, um Bewilligung einer Personalzulage.

14. Ustno poročilo finančnega odseka gledé Savskega mostú pri Krškem (k prilogi 52.). 15. Ustno poročilo upravnega odseka o preložitvi, odnosno delni popravi z Vrhniko čez Staro Vrhniko v Podlipo držeče okrajne ceste (k prilogi 39.). 16. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji občanov vasi Vrhovo, Prapretno in Log gledé občinskih doklad za zgradbe na Radeskem pokopališču. 17. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji županstva v Adlešičah za podporo za nakup dveh plemenskih bikov. 18. Ustno poročilo odseka za letno poročilo o letnem poročilu deželnega odbora: § 7. A. Prisilna delarnica; B. Deželni dobrodelni zavodi; C. Deželni muzej.	14. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses in Angelegenheit der Savebrücke bei Gurkfeld (zur Beilage 52). 15. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses in Angelegenheit der Umlegung, beziehungsweise partiellen Correctur der von Oberlaibach über Altoberlaibach nach Podlipa führenden Bezirksstraße (zur Beilage 39). 16. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition der Ansassen von Verhovo, Prapretno und Log in Angelegenheit von Gemeindeumlagen für Bauten am Friedhofe in Ratschach. 17. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition des Gemeindeamtes in Adlešitz um Subvention zum Ankaufe von zwei Zuchtstieren. 18. Mündlicher Bericht des Rechnungsberichts-Ausschusses über den Rechnungsbericht des Landesauschusses: § 7. A. Zwangsarbeitsanstalt; B. Landes-Wohlthätigkeitsanstalten; C. Landesmuseum.

Seja se začne ob 10. uri 40 minut dopoldne.

Beginn der Sitzung um 10 Uhr 40 Minuten Vormittag.

Deželni glavar:

Potrjujem sklepčnost visoke zbornice in otvarjam sejo. Gospoda zapisnikarja naprosim, da prečita zapisnik zadnje seje.

1. Branje zapisnika XI. deželno-zborske seje dné 2. aprila 1892. 1.**1. Lesung des Protokolls der XI. Landtagsſitzung vom 2. April 1892.****Tajnik Pfeifer:**

(bere zapisnik XI. seje v slovenskem jeziku — liest das Protokoll der XI. Sitzung in slovenischer Sprache).

Deželni glavar:

Želi kdo kak popravek v ravnokar prečitanem zapisniku?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Če ne, izrekam, da je zapisnik zadnje seje potrjen.

2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.**2. Mittheilungen des Landtagspräſidiums.****Deželni glavar:**

Naznanjam visoki zbornici, da je poslanec častiti gospod župnik Janez Mesar danes vstopil v visoki zbor. Prosim ga, da bode storil obljubo v zmislu § 9. deželnega reda, kateri se glasi:

(Bere: — Liest:)

§ 9. Kader deželni poslanci stopijo v deželni zbor, imajo namestu prisege v roke deželnega poglavarja obljubiti, da bodo cesarju zvesti in pokorni, da se bodo držali zakonov (postav), in da bodo svoje dolžnosti po vesti izpolnjevali.»

«§ 9. Die Landtagsabgeordneten haben bei ihrem Eintritt in den Landtag dem Kaiser Treue und Gehorsam, Beobachtung der Gesetze und gewissenhafte Erfüllung ihrer Pflichten in die Hände des Landeshauptmannes an Eidesstatt zu geloben.»

Prosim torej gospoda poslanca, da obljubi.

Poslanec Mesar:

Obljubim!

Deželni glavar:

Dalje izročam sledeče prošnje:

Šusteršič Julij, igralec dramatičnega društva v Ljubljani, prosi podpore kot jubilar.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Die Gemeindeämter des Straßenconcurrentz-Bezirkſes Gottſchee bitten um Beſeitigung von Uebelſtänden in der techniſch-ökonomiſchen Verwaltung des Bezirksſtraßenauſſchuſſes in Gottſchee.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Več deželnih uradnikov prosi, da bi se jim vse petletnice spremenile v po 100 gld.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Landesſchulrath hier legt vor das Geſuch des Volksſchullehrers Anton Vertnik in Banjaloka um Anrechnung der 40jährigen Dienſtzeit bei ſeiner Penſionirung.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Göderer Joſef in Ortenegg, Bauunternehmer der Lužarjeſtraße, bittet um Ueberprüfung der Baukoſten und um Veranlaſſung zur Deckung des Deficites per 4425 fl. 65 fr.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Murnik izroča prošnjo slovenskega delavskega pevskega društva «Slavec» v Ljubljani za podporo.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Kersnik izroča prošnjo Jožefa Vodeta iz Dovskega za podelitev hiralniške ustanove.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Klun izroča prošnjo:

Brančič Bartholomäus, geweſener Oberlehrer in Laibach, bittet um eine Krankheitskoſtenauſſhilfe.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Dragoš izroča sledeči prošnji:

Županſtvo v Podzemlji prosi denarne podpore za popravo ſtudenca na Cerkvišči.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Županſtvo v Predgradu prosi podpore za posipanje nove ceste Brezovica-Predgrad in za prevzetje ostalega dolga na deželni zaklad.

Gospod poslanec Dragoš ima besedo.

Poslanec Dragoš:

Predlagam, da se izroči ta prošnja upravnemu odseku, ker gre tu za posipanje ceste.

Deželni glavar:

Gospod poslanec Dragoš predlaga, da se izroči ta prošnja upravnemu odseku, prosim gospode, kateri se strinjajo s tem predlogom, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

Daljna točka dnevnega reda je:

3. Priloga 57. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predlaga načrt zakona o zgradbi hudournika Pišence pri Kranjski Gori.

3. Beilage 57. Bericht des Landesauschusses, mit welchem der Entwurf eines Gesetzes, betreffend die Verbanung des Pišence-Wildbades bei Kronan, vorgelegt wird.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

4. Priloga 58. Poročilo deželnega odbora o definitivnem imenovanju hišnega duhovnika Antona Koblarja v deželni prisilni delarnici.

4. Beilage 58. Bericht des Landesauschusses inbetreff der definitiven Anstellung des Hausgeistlichen Anton Koblar im Landes-Zwangsarbeitshaufe.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

5. Priloga 59. Poročilo deželnega odbora o 1891. leta dovršeni zgradbi dveh hiš za stanovanja paznikov prisilne delarnice, o arondiranji, planiranji, nasadih in ograji k zavodu pripadajočega sveta.

5. Beilage 59. Bericht des Landesauschusses über den im Jahre 1891 bewirkten Bau zweier Wohnhäuser für die Aufseher der Zwangsarbeitsanstalt, über die Arrondirung, Planirung, Cultivirung und Einfriedung des Anstaltsterrains.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

6. Priloga 60. Poročilo deželnega odbora gledé naprave nove okrajne ceste med Ribnico in Vinicami do tu mimo držeče deželne ceste Ribnica - Bloke, potem gledé preložitve okrajne ceste med Sodražico in Hribom, in gledé opustitve obstoječe okrajne ceste med Žigmaricami in Retjami, z načrtom zakona.

6. Beilage 60. Bericht des Landesauschusses, betreffend die Herstellung einer neuen Bezirksstraße zwischen Reifnitz und Weinitz im Anschlusse an die dort vorüberführende Reifnitz-Oblater Landesstraße, dann bezüglich der Umlegung der Bezirksstraße zwischen Soderschitz und Hrib, und Auflassung der bestehenden Bezirksstraße zwischen Schigmaritz und Retje, sammt Vorlage eines Gesetzesentwurfes.

Predlagam, da se izroči ta priloga upravnemu odseku.

Poslanec Višnikar:

Prosim besede! Ker sta se o tej stvari že v preteklem zasedanji posvetovala upravni in finančni odsek in ker je uprašanje sedaj zgolj finančno, predlagam, da se izroči finančnemu odseku v posvetovanje.

Poslanec Pakiz:

Prosim besede! Meni se dozdeva, da je to popolnoma gospodarska zadeva, in da spada torej v področje gospodarskega odseka.

Deželni glavar:

Predlagal sem, da se poročilo deželnega odbora, priloga 60., izroči upravnemu odseku. Gospod poslanec Višnikar pa predlaga, da se izroči finančnemu odseku, torej bomo glasovali o predlogu gospoda poslanca Višnikarja in prosim gospode, kateri pritrdé temu predlogu, naj blagovolé ustati.

(Se odkloni. — Wird abgelehnt.)

Je odklonjen in se izroči priloga 60. upravnemu odseku.

Gospod poslanec Murnik se je oglasil k besedi.

Poslanec ces. svétnik Murnik:

Predno preidemo k 7. točki dnevnega reda, bi si usojal staviti neki nasvet. V včerajšni seji je sklenil finančni odsek, nasvetovati visokemu zboru, da bi se ne sprejemale več prošnje, vložene visokemu zboru v tem smislu, da bi jih on rešil že v tem zasedanji in to posebno zaradi tega, ker drugače nikakor ne moremo priti h koncu z deželnim zakladom, ker več ali manj

vsaka prošnja vpliva na deželni zaklad. Z ozirom na to stavljam sledeči nasvet, katerega priporočam, da ga sprejme visoka zbornica. Menim, da mi ga ni treba še posebno utemeljevati, ker zasedanje visokega deželnega odbora itak že teče h koncu.

Predlog se glasi:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Prošnje, vložene danes in tudi one, katere bi se prihodnje dni tega zasedanja vložile, izvzemši one od deželnega odbora danes izročene, oddajo se deželnemu odboru v rešitev.»

Deželni glavar:

Nasvet gospoda poslanca Murnika smatram kot nujni predlog in če visoka zbornica temu pritrdi, glasovali bomo takoj?

(Pritrjuje se. — Zustimmung.)

Prosim častite gospode, ki se strinjajo s tem predlogom, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prestopimo k 7. točki dnevnega reda, to je:

7. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji Matija Kunca za podporo za njegovo krojaško-obrtno šolo.

8. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Mathias Kunc um Subvention für seine Schule für das Schneidergewerbe.

Poročevalec ces. svétnik Murnik:

Visoki zbor! Ustanovitelj krojaškega obrtnega učilišča gospod Matija Kunc se je obrnil do visokega deželnega zbora s prošnjo, v kateri želi, da bi mu visoki deželni zbor naklonil nekoliko podpore za ustanovitev tega učilišča. Dalje pa tudi prosi, da bi mu naklonil visoki zbor stalno letno podporo, za kar bi se zavezal, določeno število revnih učencev in učenk izvežbati brezplačno vsako leto, eventualno, da bi se ustanovilo nekoliko štipendij, ki bi bile tako visoke, da bi se troški za učno nagrado in za knjige pokrili.

Finančni odsek se je posvetoval o tej prošnji in je pripoznal, da je za krojaško obrt dobro, da se ustanovi tako učilišče, ali vendar je bil mnenja, da bi to stvar lahko rešil deželni odbor v svojem delokrogu, kateremu se itak za obrtni pouk dovoli vsako leto precej visoka podpora.

Z ozirom na to nasvetujem v imenu finančnega odseka:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Prošnja Matija Kunca se izroči deželnemu odboru v primerno rešitev.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Če ne, prosim gospode, ki pritrdé temu predlogu, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prestopimo k 8. točki, to je:

8. Ustno poročilo finančnega odseka o samostalnem predlogu gospoda deželnega poslanca viteza Frančiška Langerja glede pridelovanja ameriškanskih trt v trtnicah na Grmu.

8. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den selbständigen Antrag des Herrn Landtagsabgeordneten Franz Ritter von Langer, betreffend die Cultur von amerikanischen Reben in den Pflanzstätten in Stauden.

Poročevalec Višnikar:

Visoki deželni zbor! Namen predlogu gospoda poslanca viteza Langerja in tovarišev je razširjenje ameriških trt v naši deželi, katere so jedino sredstvo proti vedno bolj se razširjajoči trtni uši.

Koliko škode je napravila trtna uš našim vinogradom in kaka nevarnost jim še preti, je obče znano.

Iz poročila deželnega odbora v prilogi štev. 30. je razvidno, da je v okrajnih glavarstvih Krško, Novo Mesto, Črnomelj in Postojna od vseh vinogradov, merečih 10.609 ha že okuženih ali okuženja sumnih skupaj . . . 6.747 »

zdravih vinogradov pa samo še 3.362 ha torej malo nad tretjino. Osobito so v Črnomaljskem okraji skorej vsi vinogradi že okuženi ali vsaj sumni. Ako hočemo vinarstvo v naši deželi ohraniti, je naša dolžnost, kolikor mogoče pospeševati regenerovanje naših vinogradov. Navedeni nasvet se torej utemeljuje ob sebi.

Sedaj se nahajajo v deželi sledeče trtnice z ameriškimi trtami:

Deželne trtnice na Grmu in v Smoleni Vasi, kjer se je leta 1890. in 1891. brezplačno oddalo 14.550 rezanic in 750 ukoreninjenih trt (bilfov), državne trtnice v Kostanjevici in na Šlapu, od države podpirane trtnice v Derči pri Brezovici in na Raki in več poskusnih vinogradov v Kostanjevici, v Vipavi, Novem Mestu, v Krškem in v Črnomaljskem okraji.

Vodstvo vinarske šole na Grmu je preskrbelo tudi poučno knjižico o nasajenju vinogradov z ameriškimi trtami in o požlahtovanju trt, katera se je tiskala v 5000 izvodih, od kojih se je 1370 oddalo brezplačno.

Gotovo je jedina naša vinarska šola na Grmu v prvi vrsti poklicana, delati za razširjenje ameriških trt in zboljšanje naših vinogradov. Razširjenje trtnic na Grmu je prav lahko mogoče, ker ondotno posestvo, ki je večinoma arondovano, meri okroglo 94 oralov.

Iz poročila deželnega odbora je razvidno, da se je pri državni trtnici v Kostanjevici leta 1889/90 pri-

delalo 182.000 rezanic in 32.470 bilfov ali živic, leta 1891. pa 214.375 rezanic in da se je v prvem letu na Kranjskem oddalo brezplačno samo 15.525 rezanic, v letu 1891. pa proti plačilu 52.325 rezanic. Vse drugo spečalo se je na Štajerskem in v drugih deželah. Iz tega sledi, da vinogradniki na Kranjskem dobivajo razmerno prav malo trt iz državnih trtnic na Kranjskem brezplačno in želeli je, da bi država več naklonjenosti kazala našim obupnim vinogradnikom. V finančnem odseku se je poudarjalo, da se mnogo vinogradnih posestnikov oglašja za brezplačno oddajo ameriških trt in da se le neznatnemu številu ustreza. Razširjenje deželnih trtnic je torej nujno potrebno. Ako se prvi poskusi o požlahtovanji trt na Grmu niso dobro posrečili, se tega ne more ravno očitati šolskemu vodstvu, ker se tudi prvim veščakom v vinarstvu sprva ni bolje godilo. Metoda o požlahtovanji trt se boljša od leta do leta, ker se veščaki in praktiki v vseh vinogradnih deželah bavijo z uprašanjem, kako bi se ustavilo pokončevanje vinogradov po trtni uši. Ker se do sedaj ni še našlo drugo sredstvo proti trtni uši, kakor ameriške trte, je naša dolžnost, da pospešujemo razširjenost tacihi trpežnih trt.

Nasvetovani predlogi so torej utemeljeni ter prosim v imenu finančnega odseka:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«1.) Deželnemu odboru se naroča, potrebno ukreniti, da se pri deželni vinarški, sadjarski in poljedelski šoli na Grmu že obstoječa sadišča (trtnice) trpežnih ameriških trt v letu 1892/3 pomnože vsaj za en hektar in da se v to svrhu porabijo ondud kaj se nahajajoči ključi (rezanice).

2.) V to svrhu se dovoljuje kredit 500 gld. iz deželno-kulturnega zaklada.

3.) Rezanice in bilfi (živice) trpežnih ameriških trt, ki se dobivajo pri trtnih sadiščih na Grmu, se smejo oddajati samo na Kranjskem, in sicer: ali brezplačno ali po najvišji ceni do 4 gld. tisuč kosov.

V brezplačno oddajo mora privoliti deželni odbor.»

Deželni glavar:

Zeli kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, mislim, če visoka zbornica temu pritrdi, da glasujemo o vseh treh točkah predloga skupno.

(Pritrjuje se. — Zustimmung.)

Prosim torej gospode, kateri pritrdé tem predlogom, naj blagovolé ustati.

(Predlogi obveljajo. — Die Anträge werden angenommen.)

Daljna točka je:

9. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji okrajno-cestnega odbora v Velikih Laščah za odpis dolga 5000 gld. deželnemu zakladu.

9. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Bezirksstraßen-Ausschusses in Großlaßitz um Abschreibung eines Landesdarlehens von 5000 fl.

Berichterstatter Ritter von Panger:

Hohes Haus! Im Jahre 1887 ist der Bezirksstraßen-Ausschuß von Großlaßitz beim Landesauschusse um ein, natürlich unverzinsliches Darlehen von 1000 fl. eingekommen. Mit diesen 1000 fl. sollte der Bau einer Brücke über die Rašica unternommen werden, wozu der Straßenbezirk Großlaßitz verpflichtet war und dessen Kosten sich auf 1100 fl. belaufen haben. Der Landesauschuß hat der Bitte willfahrt, und ist dem Bezirksstraßen-Ausschusse dieses Darlehen von 1000 fl. unter der Bedingung gegeben worden, daß dasselbe in vier Jahren in jährlichen Raten zu 250 fl. an das Land zurückgezahlt werde. Im Jahre 1890 ist dem Straßenbezirk Großlaßitz von Seite des Landes ein weiteres unverzinsliches Darlehen von 4000 fl. zum Zwecke der Umlegung einer Straße bei Lujarje, respective zur Beilegung des Antheiles, welchen dabei der Straßenbezirk Großlaßitz zu leisten hatte, gewährt worden. Dieses weitere Darlehen von 4000 fl. ist unter der Bedingung gegeben worden, daß der Straßenbezirk Großlaßitz dasselbe in vier Jahresraten zu 1000 fl., also bis Ende 1894, zurückzahlen habe. Das erste Darlehen per 1000 fl. müßte im vorigen Jahre, also 1891, bereits getilgt gewesen sein; es ist jedoch noch keine Rate gezahlt worden. Ebenso sollte die erste Rate von dem Darlehen per 4000 fl. bereits gezahlt sein, was ebenfalls noch nicht geschehen ist. Nun hat sich der Straßenbezirk Großlaßitz an den hohen Landtag mit der Bitte gewendet, beide Darlehen, von 1000 fl. und 4000 fl., also zusammen 5000 fl., abzuschreiben. Das ist eine Zumuthung, die da gestellt wird, welcher meiner Ansicht nach von dem hohen Landtage absolut nicht willfahrt werden kann; denn wäre seinerzeit von Seite des Straßenbezirk Großlaßitz an das Land das Ansuchen gestellt worden, statt eines unverzinslichen Darlehens eine Subvention von 5000 fl. zu gewähren, so hätte der Landesauschuß dieselbe seinerzeit wahrscheinlich nicht in Antrag gebracht. Demnach kann meiner Ansicht nach der hohe Landtag die 5000 fl., welche das Land als Darlehen dem Straßenbezirk Großlaßitz gegeben hat, auch nicht abschreiben, da dies einer Subvention gleichkäme. Nun ist aber zu bedenken, daß einerseits der Straßenbezirk thatsächlich ein armer ist, andererseits aber, daß diese Brücke in Rašica gebaut worden ist im Jahre 1888, also ein Jahr früher, als zufolge Verlegung der bezüglichen Straßen in die Kategorie der Landesstraßen derjenige Zeitpunkt eingetreten ist, in welchem das Land die Brücke auf eigene Kosten hätte bauen müssen.

In Anbetracht dessen erscheint es billig, wenn ein Theil des Darlehens per 1000 fl., etwa die Hälfte im Betrage von 500 fl., abgeschrieben würde, weshalb der Finanzausschuß dem Antrage zugestimmt hat, es sei die Petition des Bezirksstraßen-Ausschusses in Großlaßitz um Abschreibung des Landesdarlehens von 5000 fl. abweislich zu bescheiden; es sei jedoch für den Brückenbau auf der Landesstraße bei Rašica ein Landesbeitrag von 500 fl. zu bewilligen, der Rest per 4500 fl. aber sei in fünf Jahresraten per 900 fl. an den

Landesfond zurückzahlen, und zwar in fünf Jahresraten vom Jahre 1893 angefangen, somit bis zum Jahre 1897, indem für das Jahr 1892 der Voranschlag des Straßenbezirkfes Großlajschitz bereits durchgeführt und diese Summe in denselben in Anhoffung ihrer Abschreibung nicht eingestellt worden ist.

Ich beehre mich demnach, im Namen des Finanzausschusses dem hohen Hause nachstehenden Antrag zur Annahme zu empfehlen:

Der hohe Landtag wolle beschließen:

«Die Petition des Bezirksstraßen-Ausschusses in Großlajschitz um Abschreibung des Landesdarlehens per 5000 fl. wird abweislich beschieden; es wird jedoch für den Brückenbau auf der Landesstraße bei Rašica ein Landesbeitrag von 500 fl. bewilliget; der Rest per 4500 fl. aber ist in fünf Jahresraten per 900 fl., vom Jahre 1893 an, dem Landesfonde rückzuführen.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim gospode, ki se strinjajo s tem predlogom, naj izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prestopimo k 10. točki, to je:

10. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji Marjete Ahčin, udove diurnista v Radoljci za podelitev milošćine.

10. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Diurnistenswitwe Margaretha Achin in Radmannsdorf um Bewilligung einer Gnadengabe.

Poročevalec Hribar:

Visoka zbornica! Bivšemu diurnistu Rudolfu Ahčinu v Radoljci je dovolil visoki deželni zbor milošćino letnih 150 gld. od 1. julija l. 1889. do 1. julija l. 1892. z ozirom na njegovo dolgoletno in uspešno službovanje pri zemljiško-odvezni komisiji v Radoljci. Rudolf Ahčin je umrl dne 5. julija l. 1891. in zaradi tega je prenehalo izplačevanje milošćine. Po Ahčinu je ostala udova Marjeta z 12letno hčerko, katero meče božjast. Ker je ta udova stara 54 let, obrača se do visokega deželnega zbora in prosi za kako milošćino, ker si sicer ničesar ne more zaslužiti.

Finančni odsek je našel, da so razlogi, katere navaja Marjeta Ahčin v svoji prošnji, opravičeni in je z ozirom na v resnici uspešno delovanje njenega pokojnega moža sklenil, priporočati visokemu zboru:

Visoki zbor naj sklene:

«Marjeti Ahčinovej, udovi po diurnistu Rudolfu Ahčinu v Radoljci, dovoli se na dobo treh let, in sicer

od 1. dne januarja 1892. do 1. dne januarja 1895. milošćina letnih 50 gld., ki se imajo izplačevati iz deželnega zaklada in zaračunavati pri naslovu II., št. 9.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, ki pritrdé temu predlogu, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Daljna točka je:

11. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji dr. Pavla Preiniča, hišnega zdravnika v blaznici na Studenci, za zvišanje plače.

11. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Dr. Paul Preinic, Hausarzt in der Irrenanstalt zu Studenz, um Gehaltserhöhung.

Berichterstatter Excellenz Baron Schwegel:

Hohes Haus! Der Assistent an der Irrenanstalt Dr. Paul Preinic hat an den hohen Landtag ein Gesuch gerichtet, in dem er auseinandersetzt, daß seine Bezüge im Vergleiche zu den Bezügen anderer Aerzte an gleichen Anstalten sehr unzureichend seien, daß er schon seit vielen Jahren bei gleichen Bezügen vollkommen zufriedenstellende Dienste leiste, und er stellt demnach das Ersuchen, es möge ihm eine Erhöhung seiner normalmäßigen Bezüge bewilligt werden.

Nachdem das Gesuch direct dem hohen Landtage vorgelegt wurde und es unumgänglich nothwendig erscheint, daß die Frage durch den Landesauschuß im Einvernehmen mit der Direction der Wohlthätigkeitsanstalten erwogen und alles erforderliche erhoben werde, hat der Finanzausschuß der vorliegenden Bitte, die er in vielen Punkten gerne als begründet anerkennt, in keiner anderen Weise entsprechen können, als daß er dem hohen Landtage beantragt, daß das Gesuch dem Landesauschuße zur Erhebung und Berichtserstattung abzutreten sei.

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Če ne, prosim gospode, ki pritrdé temu predlogu, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Daljna točka je:

12. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji dramatičnega društva v Ljubljani za podporo.

12. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des dramatischen Vereines in Laibach um Subvention.

Poročevalec Hribar:

Visoka zbornica! Dramatično društvo v Ljubljani je tudi letos vložilo do visokega deželnega zbora prošnjo, da bi mu dovolil zopet podporo, kakoršno je dovoljeval vsako leto.

V tej prošnji navaja dramatično društvo, da deluje za prosep slovenske dramatike že 25 let, da ima pri- lično mnogo repertoara, lepo garderobo in da si je stalno igralno in pevsko osobje preskrbelo. Tudi vzdr- žuje posebno dramatično šolo, ki je jako važna, ker slovenskih igralcev ne moremo dobiti od drugod in le ta šola skrbi za dotični naraščaj. Dramatično društvo je s svojimi predstavami jako napredovalo in reči se mora, da so bile v poslednjih letih predstave — vsaj nekatere — prav sijajne, tako da se more dramatično društvo z uspehom šole in v drugem oziru sploh po- našati. Prošnjo utemeljuje odbor dramatičnega društva na sledeči način:

Kar se tiče novega repertoara, nakupilo si je društvo novih dram,

1.) Igrokazov, veseloiger, iger s petjem, ter je dalo 27 novih iger preložiti na slovenski jezik, za kar iznašajo prevodilni troški, računajoč povprek à 20 gld.	540 gld. — kr.
2.) Prepisi vlog teh iger à 6 gld. 50 kr.	175 » 50 »
3.) Tantijeme avtorjem za 48 pred- stav à 10 gld.	480 » — »
4.) Letna plača režiserju opere	400 » — »
5.) Letna plača režiserju drame	600 » — »
6.) Troški za 12 stalno angažova- nih igralnih moči	1850 » — »
7.) Angažovati bode treba najmanj osem novih moči	1800 » — »
8.) Namestiti še enega učitelja	600 » — »
9.) Troški za statiste in manjše igralce za 48 predstav à 20 gld.	960 » — »
10.) Nabava garderobe v novih igrah	1000 » — »
11.) Nadalje je kupilo društvo opero «Cavaleria rusticana» za	250 » — »
12.) Osem novih operet («Teharski plemiči», «Mornarji na krov», «Stari ženini», «Prenočišče v Granadi» itd.	480 » — »
13.) Za uprizorjenje oper in operet garderobe za	240 » — »
14.) Tantijeme	210 » — »
15.) Angažovan je operni pevec go- spod F. Bučar; angažovati bo treba se najmanj dva pevca, kar računamo skupaj	2400 » — »
16.) Angažovan je mešan zbor 28 osov za 6 mesecev, à 15 gld. na mesec	2520 » — »
17.) Letna plača kapelniku	500 » — »
18.) Orkester na leto	2600 » — »

Skupaj za jedno sezono . . 17605 gld. 50 kr.

Razume se samo po sebi, da se bodo ti troški deloma pokrili z dohodki od predstav. Pred seboj imam poročilo ob uspehih, obsezajoče dobo od dne 1. novembra l. 1890. do 19. aprila 1891. V tem času je dramatično društvo v čitalnični dvorani priredilo 25 predstav, ka- tere so bile vse dobro obiskovane, pa ni se moglo do- seči zaželjenega meterijelnega uspeha, ker je čitalnična dvorana premajhna. Dobili so od teh 25 predstav brutto 2302 gld. 47 kr., tako da je torej prišlo povprečno na jedno predstvo 92 gld. 9 kr. Troški pa so znašali, in sicer razun plač za stalno osobje skupaj 1264 gld. 29 kr., torej za vsako predstvo 50 gld. 57 kr., tako da je ostalo 41 gld. 52 kr. od vsake predstave. V novem gledališči se bodo razmere na boljše obrnile, ker je gle- dališče prostorno in ker se je nadejati, da bodo pred- stave še boljše obiskovane. Vender pa je treba na drugi strani pomisliti, da bodo k novim večjim dohodkom prišli tudi večji troški za plinovo osvetljavo, za režijo in za druge take drobne reči. Potem je opravičeno, kar navaja društvo v svoji prošnji, da bode zaradi tega, ker bodo nastopili v novem gledališči, treba skrbeti za še popolnejše predstave in če se hočejo prirejati tudi opere in operete, da bode treba angažovati najmanj še dva operna pevca. Ravno tako bode treba tudi an- gažovati stalni orkester, ki si napravi repertoar, ker, če bi se orkester menjal, bi si moral repertoar na novo preskrbeti.

Iz vsega tega se vidi, da dramatično društvo v resnici potrebuje podpore posebno z ozirom na to, da se bode še letos odprlo novo gledališče, in zatorej finančni odsek, uvažuje uspešno delovanje tega društva in uvažuje, da so njegove predstave v poslednjem času res pokazale velik napredek, predlaga:

Visoka zbornica naj sklene:

«Dramatičnemu društvu v Ljubljani se dovoli za leto 1892. iz deželnega zaklada podpora 3000 gld., ki naj se zaračunijo pri poglavji VIII.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, kateri pritrdé odseko- vemu predlogu, da blagovolé obsedeti.

(Obvelja — Angenommen.)

Ker se bode točka 13. dnevnega reda obravnavala v tajni seji, predlagam, da se reši šele koncem javne seje. Ako nihče ne ugovarja (nihče — Niemand), zmatram, da visoka zbornica temu pritrjuje, torej prestopimo k daljni točki, to je:

14. Ustno poročilo finančnega odseka gledé Savskega mostu pri Krškem (k pri- loži 52.).

14. Mündlicher Bericht des Finanzanſchusses in Angelegenheit der Savebrücke bei Gurkfeld (zur Beilage 52).

Poročevalec Višnikar:

Visoki zbor! Deželni odbor poroča v prilogi 52., da je v zmislu pogodbe, sklenene z Maksom Stepischneggom dne 16. septembra l. 1865., dne 8. julija lanskega leta prevzel savski most pri Krškem, potem ko ga je natanko pregledal po zvedencih in se prepričal, da je v dobrem stanju. Deželni odbor je najel dva mitničarja, jednega s plačo 30 gld., drugega s plačo 25 gld. na mesec, in prevzel od gospé Terezije Stepischnegg inventar za 1047 gld. 81 kr. Gospa Terezija Stepischnegg je ponudila dné 9. julija l. 1891. mitniško hišo tik mostu deželi za 6000 gld. Deželni odbor je dal po stavbnem vodstvu in po cenilih hišo natanko pregledati in ceniti in konstatovalo se je, da so vsi deli te pred 25 leti sezidane hiše v dobrem stanju in da je hiša prav praktično zidana. Omeniti je dalje, da je potrebno stanovanje za mitničarja in da bi bila dežela, ako bi se ta hiša ne kupila, primorana zidati drugo hišo, katera bi po mnenju stavbnega urada stala najmanj 4000 gld. Ako se pa ta hiša kupi, porabijo se pritlični prostori za stanovanje mitničarja, prvo nadstropje s štirimi sobami in kuhinjo pa se lahko odda drugim najemnikom. Dalje se mora uvaževati, da bi bilo neumestno, ako bi se ta hiša prodala kam drugam, ker je jako pripravna za gostilno, gostilna na tistem kraju pa bi venderle ovirala promet pred mitnico. Z ozirom na vse to je bil finančni odsek mnenja, da na vsak način kaže pridobiti to hišo, ako je cena le kolikanj primerna in zatorej nasvetujem v imenu finančnega odseka:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«1.) V poročilu priloga 52. navedeni ukrepi deželnega odbora se odobrujejo.

2.) Deželnemu odboru se naroča ter se isti pooblašča, da zaradi nakupa posestva Terezije Stepischnegg h. št. 120 v Krškem, vlož. št. 740 kat. občine Krško, takoj prične obravnave s posestnico in da pri ugodnem izidu obravnav kupi to posestvo za deželo Kranjsko in kupnino izplača iz deželnega zaklada.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, kateri predlogu finančnega odseka pritrdé, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet in prestopimo torej k daljini točki, to je:

15. Ustno poročilo upravnega odseka o preložitvi, odnosno delni popravi iz Vrhnike čez Staro Vrhniko v Podlipo držeče okrajne ceste (k prilogi 39).

15. Mündlicher Bericht des Verwaltungsanſchusses in Angelegenheit der Umlegung, beziehungsweise partiellen Correctur der von Oberlaibach über Altoberlaibach nach Podlipa führenden Bezirksstraße (zur Beilage 39).

Poročevalec dr. Tavčar:

Visoka zbornica! Od Vrhnike proti Podlipi vodi okrajna cesta, katera je navedena pod točko 77. v deželnem zakonu, ki določuje razvrstitev cest. Ta cesta vodi večinoma po ravnem, samo pri stari Vrhniki se nahaja ogromni klanec, ki je od nekdaj velika zapreka za promet. Vsled tega so se občine, katere spadajo v cestni okraj Vrhiški, trudile doseči, da bi se ta okrajna cesta na tistem mestu pri stari Vrhniki popravila oziroma preložila. Da je cesta važna za promet, vidi se že iz tega, da že od l. 1888. sem prosjačijo občine, da bi se kaj storilo v tem oziru. Leta 1888, se je obrnila občina Št. Jošt in več drugih občin do deželnega odbora s prošnjo, da bi se kaj storilo v tem oziru in o tisti prošnji vleklo so se obravnave do danes. Med tem časom se je oglasila tudi občina Vrhiška z jednako prošnjo, da naj se kaj ukrene, in 20. novembra l. 1890. sklenil je visoki deželni zbor, da naj se ta zadeva oziroma prošnja občine Vrhiške odstopi deželnemu odboru v predpreiskavo in da naj deželni odbor v prihodnjem zasedanju v zmislu § 22. cestnega zakona predloži načrt zakona. Deželni odbor je pa tudi postopal na podlagi prošnje občine Št. Jošt z leta 1888. in naročil cestnemu odboru Vrhiškemu, da naj predloži potrebne tehnične operate. Cestni odbor je poslal, da naj bi se v izvršitev potrebnih preiskav odposlal deželni inženir Hrasky, ali deželni odbor je odklonil to prošnjo, ker ni imel na razpolaganje inženirja. Potem je napravil dotične tehnične operate cestni odbor sam ter jih predložil deželnemu odboru. V teh operatih sta nasvetovani dve varijanti. Po jedni se ima obstoječa cesta le deloma popraviti in troški bi znašali 19.539 gld 87 kr., druga varijanta pa nasvetuje, da bi se cesta ne popravila na obstoječi črti, temveč v znožji tistega klanca preložila za nekaj metrov. Po tej varijanti bi troški znašali le 8876 gld. 74 kr., ker bi bila ta črta tudi dosti krajša. Gledé na to ni dvoma, za katero varijanto se je odločiti, kajti druga varijanta je cenejša za 10.663 gld. 13 kr. in črta krajša za 1078½ m. V tem oziru je torej stvar jasna. Kar se tiče potrebe te preložitve, je ta potreba dognana. Cesta je velike važnosti za promet, ona je jedina zveza med Vrhniko, Borovnico s pogorjem pri Podlipi in tudi z Žirovskim vrhom. Na drugi strani, če bi se vršila preložitve po drugi varijanti, bi šla cesta popolnoma po ravnim in bi bilo tako mogoče, da bi imeli iz Horjula in iz sosednih občin naravno črto do Borovnice in Vrhnike in promet bi se potemtakem še pomnožil.

Cestni odbor Vrhiški se je dne 1. februarija l. 1890. na lici mesta v sejo sešel in je soglasno sklenil, da je preložitve ceste potrebna in rekel, da ljudje že težko čakajo. Da bi bila preložitve za promet koristna in za stanovalce jako važna, o tem se ne dá dvomiti.

Deželni odbor je uvaževal vse to in predlaga, da naj se z ozirom na to, da so troški za preložitev veliki, dovoli cestnemu odboru Vrhniškemu v ta namen deželno podporo v znesku 2000 gld., pa stavi je tudi pogoj, naj se 1000 gld. vinkuljuje za cesto od Podpeči do Dolgega grabna. Cestni odbor Vrhniški se je početkoma branil in ni hotel plačati 1000 gld. okrajnemu cestnemu odboru okolice Ljubljanske za zgradbo ceste iz Podpeči do Dolgega grabna. To podporo za okrajni cestni odbor Ljubljanske okolice pa je hotel deželni odbor doseči s tem, da nasvetuje, da se cestnemu odboru Vrhniškemu za preložitev ceste iz Vrhlike do Podlipse sicer dovoli podpora 3000 gld., ampak z dostavkom, naj se mu odtegne od te podpore 1000 gld. in izplača teh 1000 gld. okrajnemu cestnemu odboru ljubljanske okolice, ako bi jih cestni odbor ne hotel plačati z lepa. Ali ta zadeva se je v poslednjem času uspešno dognala. Dne 27. marca t. l. se je cestni odbor Vrhniški zopet sešel v sejo, in iz dotičnega sejnega zapisnika je razvidno, da cestni odbor plača tisto podporo, katera se je od njega zahtevala za ustanovitev nove ceste od Podpeči do Dolgega grabna.

Ker se je ta zapreka torej odstranila, odpadla je s tem tudi potreba, da bi se gledé podpore za preložitev ceste pri Stari Vrhniki stavili kaki pogoji.

Na drugi strani je upravni odsek kakor tudi deželni odbor mnenja, da za to preložitev po cestnem zakonu ni treba posebnega zakona, ker tukaj se ne gre za novo cesto, temveč samo zato, da se napravi neka korektura pri že obstoječi cesti, okrajna cesta od Vrhlike do Podlipse pa ostane jedna in ista in zatorej ni treba, da bi se napravil deželni zakon. Z ozirom na vse to predlagam v imenu upravnega odseka:

Visoka zbornica naj sklène:

«Poročilo deželnega odbora se sprejme v vednost, ter se za preložbo okrajne ceste pri Stari Vrhniki, za katero preložbo se odobri načrt po varijanti II., dovoli iz deželnega zaklada podpora 3000 gld., ki naj se izplača Vrhniškemu cestnemu odboru.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, prosim gospode, ki predlogu upravnega odseka pritrdé, naj izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Dalnja točka je:

16. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji občanov vasi Vrhovo, Prapretno in Log gledé občinskih doklad za zgradbe na Radeškem pokopališči.

16. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition der Insassen von Vrhovo, Prapretno und Log in Angelegenheit von Gemeindefürsorge für Bauten auf dem Friedhofe in Ratschach.

Poročevalec dr. Papež:

Visoka zbornica! Na Dolenjskem, v Krškem glavarstvenem okraji, in sicer v Radečah, je pri farni cerkvi pokopališče, katero se ima sedaj nekoliko razširiti, namreč gradi se tam nova mrtvašnica, in tudi obzidje se bode razširilo. Dve uri od Radeč je pa katastralna občina Vrhovo, katera obsega vasi Vrhovo, Prapretno in Log. Tam je podružna cerkev, pri kateri je tudi pokopališče. Vsled poprej omenjene določene zgradbe pri pokopališči v Radečah se je sklenilo v Radeškem občinskem odboru, da imajo prispevati k tem zgradbam vsi davkoplačevalci v Radeški občini, in sicer s 50 % doklado pri direktnih davkih za leto 1892. in z 10 % doklado pri užitnini na vinu in mesu za leto 1892.

Proti temu sklepu sta glasovala dva občinska odbornika, a ostala sta v manjšini. Opirala sta se na to, da so se umerli sosesčani treh vasi Vrhovo, Prapretno in Log, od nekdanj pokopavali na prej imenovanem pokopališči pri podružni cerkvi na Vrhovem, kakor potrjuje to tudi gospod Ivan Zagorjan, župnik v Radečah. Seveda so Vrhovčani doslej prispevali tudi za vzdrževanje pokopališča na Vrhovu. Vsled prej omenjenega sklepa Radeškega občinskega odbora bi morali pa tudi prispevati k vzdrževanju in k novim zgradbam pri Radeškem pokopališči. To bi ne bilo pravično in torej treba odpomoči. Deželni odbor je sicer privolil Radeškemu občinskemu predstojništvu, da se sme pobirati 50 % doklada na direktne davke, ali njemu ni bilo znano to, kar sem ravno navedel, ni mu bil znan faktični položaj in vse te navedene razmere. To se je pojasnilo šele sedaj, ko nam je došla prošnja občanov vasi Vrhovo, Prapretno in Log. Med tem je prišlo od deželnega odbora obvestenje na c. kr. okrajno glavarstvo Krško, naj izposluje, da se bode razpisala in pobirala 50 % doklada od direktnih davkov. Ali je že plačana ali se bode šele plačala, tega se sedaj še ne more vedeti, treba je pa na vsak način za to skrbeti, da se popravi, kar je zadelo Vrhovčane po krivici. Upravni odsek je torej tega mnenja, da izposluje to, kar je treba, deželni odbor sam in zato stavi predlog:

Visoki deželni zbor naj sklène:

«Deželnemu odboru se naroča, da vse, kar je potrebno, ukrene, da se predležeča, vsekako upravičena prošnja brez zadržanja uradno reši.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Če ne, prosim gospode, ki pritrdé temu predlogu, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Daljna točka je:

17. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji županstva v Adlešičah za podporo za nakup dveh plézenskih bikov.

17. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition des Gemeindeamtes in Adlešitz um Subvention zum Ankauf von zwei Zuchtstieren.

Poročevalec Povše:

Visoka zbornica! Županstvo v Adlešičah navaja v svoji prošnji, da je dobilo nalog od c. kr. okrajnega glavarstva Črnomaljskega, da mora tekom te spomladi kupiti dva plemenska bika. Dalje navaja, da kraljuje v tej občini velika beda vsled trtne uši in zaradi tega se obrača do visokega deželnega zbora, naj mu blagovoli nakloniti kako podporo.

Pred kratkem je sklenila visoka zbornica lepo svoto 4000 gld. za povzdigo kmetijstva, zlasti za nakup plemenskih bikov. Zato meni upravni odsek, da naj se izroči ta prošnja deželnemu odboru, in sicer gledé na to, da je Črnomaljski okraj, kakor je razvidno iz letnega poročila, dobil najmanjše število bikov plemenikov, s posebnim priporočilom, da naj se pri rešitvi te prošnje ozira na občino Adlešiče. Sklep upravnega odseka se glasi:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Prošnja županstva Adlešče se izroča deželnemu odboru s priporočilom, da se pri razdelitvi plemenjakov iz letošnje dežele podpore nakupljenih v prvi vrsti ozira na občino Adleško.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Če ne, prosim gospode, kateri se strinjajo s tem predlogom, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Daljna točka je:

18. Ustno poročilo odseka za letno poročilo o letnem poročilu deželnega odbora: § 7. A. Prisilna delavnica.

18. Mündlicher Bericht des Rechenschaftsberichts-Ausschusses über den Rechenschaftsbericht des Landesauschusses: § 7. A. Zwangsarbeitsanstalt.

Poročevalec Klein:

Visoki deželni zbor! Čast mi je v imenu dotičnega odseka poročati o § 7. letnega poročila, črka A, o katerem nam deželni odbor podaja poročilo o deželni prisilni delavnici.

Iz tega je razvideti, da se poslopja nahajajo v dobrem stanju in da so z barakami vred primerno varovana; dalje je razvideti število upravniskega in pazniškega osebja ter premembe pri tem osebju v preteklem letu. Kar se tiče pouka in kujižnice se ni spreminilo ničesar.

Pričetkom leta 1890. je bilo 354, koncem leta 1890. 333 prisiljencev ali povprečno 339 na dan. Poročilo dalje navaja podrobnosti o disciplini in o domači bolnici. Kruh za prisiljence je dajala Marija Perme, hrana pa se je dajala v lastni režiji ter je stala po 14½ kr. za vsakega prisiljenca na dan. Fabriškega dohodka je bilo vsega skupaj 31051 gld. 26½ kr. zaslužka 28195 » 29 » pri delu v lastni režiji 1267 » 33 » dobička pri izdelkih na svojo roko in materijalu 1588 » 64½ »

Poročilo dalje navaja, da so se rokodelska opravila jako zmanjšala, nasproti pa so se prisiljenci v obili meri vporabljali za delo zunaj zavoda. Zlasti je s privoljenjem visoke c. kr. deželne vlade leta 1891. delalo 32 prisiljencev pri gradnji ceste iz Logatca v Rovte, 40 do 50 prisiljencev deloma pri kranjski obrtniški družbi na Savi in v Jesenicah, deloma vsled škode po povodnji v raznih krajih na Gorenjskem, 20 prisiljencev v Jaršah in ravno toliko v Škofiji Loki.

V tem oziru je odsek izrazil nado, da se tudi v prihodnje strogo gleda na to, da bi se prisiljenci v kolikor mogoče najobilnejši meri vporabljali za dela zunaj delavnice.

Pazniku Francu Bajcu se je naukazala pokojnina 180 gld., bivšemu pazniku Janezu Dražilu izvanredna miloščina 36 gld., družini bivšega paznika Jožefa Tomazina podporo 100 gld., paznikovi siroti Mariji Ahčan pa miloščina letnih 30 gld. podaljšala za tri leta.

Pri stanovanju domačega duhovnika ni bilo sobe za kuharico, deželni odbor je dovolil, da se taka soba napravi v lastni režiji za proračuneni znesek 162 gld. 24 kr. Dalje je deželni odbor dovolil za planiranje zemljišča prisilne delavnice, da se koloturnica z ročno rabo za 498 gld. 70 kr. kupi pri tvrdki Tönnies. Končno omenim, da se je v seji 7. novembra 1890 sklenilo, da se visoka c. kr. vlada prosi za prispevek k zgradbam razširjenja in prezidanja prisilne delavnice; deželni odbor je temu sklepu ugodil šele 31. decembra 1891 ter obširneje navaja razloge ter svoje prošnje.

Odsek je mnenja, da v tem oziru za zdaj ni ukreniti ničesar, ampak da je počakati, kak uspeh bode imel omenjeni dopis, o čemur naj deželni odbor o svojem času podá poročilo. Po tem takem nasvetuje odsek:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«1.) Poročilo deželnega odbora o § 7., lit. A, se jemlje na znanje.

2.) Deželnemu odboru se naroča, da tudi v prihodnje strogo dela na to, da se prisiljenci kolikor mogoče v naj obilnejši meri vporabljajo za dela zunaj zavoda.»

Deželni glavar:

Želi še kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim gospode, ki pritrdé prvemu odsekovemu predlogu, naj izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prosim gospode, ki pritrdé drugemu predlogu, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prosim gospoda poročevalca, da poroča o § 7, B.

§ 7, B. Deželni dobrodelni zavodi.

§ 7, B. Landes-Böhlthätigkeitsanstalten.

Poročevalec Stegnar:

Visoka zbornica! Poročati mi je iz letnega poročila o § 7, poglavje B, deželni dobrodelni zavodi.

To poglavje omenja v 13 marginalnih številkah personalne, ustanovne, statistične in denarne zdravstvene zadeve, ki so zdaj že v marsičem drugačne.

Odsek za letno poročilo nasvetuje, da se te vesti pod štev. 17, 18, 19, 20 in 21 na znanje vzemo.

Štev. 22 poroča o bolniški ustanovi Ivane Schreiter v znesku 400 gld., katero je gospod cesarski svetnik Ferdinand Mahr v Ljubljani v spomin na ranjco volil v namen, da se iz dohodkov vsako leto na smrtni dan Ivane Schreiter po bolnišnem vodstvu razdelé deseterim ubogim bolnikom v Ljubljanski bolnici.

«Visoka zbornica vzemi to vest na znanje ter pri-trdi, da se gospodu cesarskemu svetniku izreče zahvala v imenu vsakokratnih obdarovancev.»

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Nadaljna številka «23» nam podaja statistični pregled bolnikov leta 1890. v raznih oddelkih deželne bolnice. Vseh skupaj se je zdravilo 4655 bolnikov. Ozdravilo jih je 2408, torej 51%. Zboljšalo se je zdravje 766 erim, to je 16%; neozdravljenih je bilo izstopilo 295, na druge oddelke se jih je preneslo 218 in umrlo jih je 403, torej 8.65%, kar se more raz-merno prav ugodno imenovati.

Koncem leta 1890 ostalo jih je v zdravljenji 575 bolnikov.

Marginalne številke 24, 25, 26 in 28 stoje v zvezi z dotičnimi računi bolniških zakladov, ki jih je visoka zbornica že rešila.

Vsega letnega poročila najtehtnejša marginalna številka pa je izvestno 29. v § 7. Naznanja nam število bolnikov v tujih bolnicah in troške za njih oskrbovanje. Iz teh vrstic posnemljemo, da je dežela morala skrbeti zopet za 300 bolnikov več nego leta 1889. Za 3540 kranjskih bolnikov je moral deželni zaklad plačati 74.580 gold., to je 8580 gold. več, nego je bilo pro-računjeno.

Največ je vzel Trst, namreč 18.441 gld. za 681 bolnikov, tako da je povprečni trošek za jednega bolnika 27 gold. 8 kr. Tudi obe Zagrebski bolnici sta imeli v oskrbovanji 629 bolnikov, in se je zanje izdalo 14.503 gold. ali 23 gold. 5 kr. povprek za vsakega.

Ceneje mimo teh dveh bolnic je bilo zdravljenje v Brežicah. Tu se je plačalo za 264 bolnikov 2959 gld., povprek za jednega 11 gold. 20 kr.

Dvanajsterim v poročilu navedenim bolnicam je deželni zaklad izplačal odškodnine 54.496 gold. in 92 drugim, med katerimi so tudi srbske, turške in egiptska 20.084 gold.

Gledé na Tržaško bolnico je odsek v mislih imel poročilo deželnega odbora za leto 1889 do 1890, marginalna št. 27 istega paragrafa, in obravnavo v seji dné 18. novembra 1890. l., v kateri se je izrekla zahvala visoki c. kr. vladi za blagohotno posredovanje, da se je vsled posredovanja c. kr. ministerstva notranjih reči odredila revizija kranjskih bolnikov po ondotnem zdravstvenem poročevalcu, ki je imela nalogo, da bi bila zaprečila, oziroma omejila sprejemanje neozdravljivih bolnikov in nepristojno dolgo bolniško oskrbovanje.

Jeli to zvrševalo se in jeli deželni odbor dobil od bolniškega upravnništva perijodične imenske izkaze bolnikov z dolgotrajnimi in neozdravljivimi boleznimi, o tem letošnje poročilo deželnega odbora ne omenja ničesar. Po višjih, Tržaški bolnici plačanih troških — ti znašajo namreč 1890. leta 18.441 gld., v primeri s troški za 1890. leto 17.427 gld. za 1014 gld. več — more se menda sklepati, da dobrohotna naredba za varstvo deželnega zaklada ni imela uspeha, ako niso izvenredne bolezni zahtevale omenjeno večjo požrtvovalnost dežele, ali pa da se ona naredba sploh ni dejansko zvrševala.

Ker možnost ni izključena, da bi se tem potom doseglo znižanje vračilnih troškov Tržaški bolnici, usojam se v imenu odseka, opozarjati častiti deželni odbor, da ima v prihodnjih poročilih to zadevo v svoji pozornosti — se ve da pri tej eventualiteti, ako se je to za zdaj zgredilo.

Odsek za letno poročilo torej nasvetuje:

Visoka zbornica skleni:

«1.) Marginalna št. 29 vzame se na znanje.

2.) Deželnemu odboru se naroča, v letnem poročilu za prihodnje zasedanje obvestiti na kratko visoko zbornico ob uspehih zvršenega pregledovanja kranjskih bolnikov v Tržaški bolnici po ondotnem deželnem zdravstvenem referentu.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Če ne, prosim gospode, ki pritrdé prvemu predlogu, naj izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prosim gospode, ki pritrdé drugemu predlogu, naj izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prosim poročati o § 7. C.

§ 7. C. Deželni muzej.

§ 7. C. Landesmuseum.

Poročevalec Stegnar:

V 30. do vštete 34. marginalne številke § 7 podaja nam letno poročilo na 18 straneh obširne vesti o delovanji in pridobitvah deželnega muzeja. Radostno omenjam, da so se uredili zaznamki in inventarji starinskih novcev in zbirka nakolnih stavb, ki so za zgodovino naše dežele izredne imenitosti. Prav marljivo se urejuje tudi knjižnica in arhiv. Važen korak se je storil z znanstveno sestavo zbirke «Herbarium carniolicum», v katerem se nahajajo na Kranjskem nabrane rastline. Iz te zbirke je moči, na zahtevo vsako rastlinsko vrsto z raznih nahajališč takoj pokazati. Delo je zelo popolno, ker obsega 592 odprtočvetnih rastlin, in blizo toliko jih raste na Kranjskem. Inventariziranje herbarija je zvrševal gospod profesor Voss, ki je s tem poslom imel jako zamudno in trudljivo delo. Z jednako marljivostjo je deloval gospod Anton Koblar v arhivu in knjižnici, ki obsega nad 5000 del.

Numismatična zbirka hrani 8140 komadov. Cenjena je 2670 gld. 80 kr., urejena še ni popolno. Vsa pozornost se je obračala tudi na arheološko zbirko, ki šteje 5234 števil v vrednosti 4290 gld.

Jako obogatel je Rudolfinum vsled novih pridobitvah in to največ po darilih in le nekaj po nakupu. Letno poročilo v tem delu našteva veliko množino prirodnin, novcev in starinskih reči, orožij, listin in tiskanih reči, slik, kipov in kulturno-historičnih predmetov. Vse kaže, da ima ta lepi zavod mnogo častilcev, prijateljev in dobrotnikov.

Hvaležno se mora priznati občno trudoljubivost pri raziskavanji prazgodovinskih razmer na Kranjskem, in z veseljem moramo konstatovati, da se je v tem obziru mnogo storilo; nadjam se, da bode visoka zbornica pritrdila, ako izrekam željo, naj bi se na pričetem polji z isto ustrajnostjo in po pričetem načinu nadaljevalo, kajti deželni muzej bodi ne samo skladišče prirodnin

in znamenitosti naše mile domovine, marveč znanstven zavod, ki nam osvetljuje tajnosti minulih dôb in povzdiguje čast in slavo očetnjave. Zato zasluži vsestranske podpore od visoke zbornice, slavnega občinstva, osobito pa deželnega odbora, ki naj omenjeno delovanje z vso naklonjenostjo in če treba tudi s požrtvovalnostjo pospešuje.

V tem zmislu imam čast, rešuje naročilo odsekovo, nasvetovati:

Visoka zbornica naj sklene:

«1.) Izvestje o delovanji muzejskega voditeljstva se vzame na znanje.

2.) Mnogobrojni prijatelji, podporniki in dobrotniki sprejmo naj zahvalo deželnega zastopa za njihovo naklonjenost in lepa darila.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Če ne, prosim gospode, ki pritrdé prvemu predlogu, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prosim gospode, ki pritrdé drugemu predlogu, naj blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Dnevni red današnje seje je rešen. Naznanjam, da bode prihodnja seja v četrtek dné 7. aprila. Na dnevni red pridejo sledeče točke:

(Glej dnevni red prihodnje seje. — Siehe Tagesordnung der nächsten Sitzung.)

Upravni odsek zboruje danes popoldne ob 4. uri in finančni odsek danes po tajni seji in jutri zjutraj ob 10. uri.

Sklep tajne seje se bode naznanil v prihodnji seji.

Sklepam javno sejo.

Konec seje ob 12. uri opoldné. — Schluss der Sitzung um 12 Uhr Mittags.

1000

1000

1000

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000